

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД

**“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених

**“КОНЦЕПТИ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА”**

(Одеса, 22-23 травня 20235 року)

Одеса -2025

УДК: 1:403:316.6 (08)

Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства //
Матеріали VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Одеса, 22-23 травня 2025 р.) 189 с.

Рецензенти:

Голубович Інна Володимирівна – доктор філософських наук, професор, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

- Збірник матеріалів VI Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства; соціокультурні трансформації молодіжного соціуму; соціокультурні трансформації освітнього середовища; культуру бізнесу в умовах соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства; філософію менеджменту соціокультурної діяльності у контекстуальному полі глобальних трансформаційних процесів. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

«Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства»

22-23 травня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Петінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

7. Riabchuk M. Ukrainians as Russia's negative 'other': History comes full circle. – *Communist and Post-Communist Studies* 49 (2016). P. 75-85. Режим доступу: www.elsevier.com/locate/postcomstud.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (м. Одеса).

СОЦІОКУЛЬТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ МОРАЛЬНИХ УНІВЕРСАЛІЙ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Проблема цінностей завжди була в центрі уваги філософів, багато з яких вважали її предметоутворюючою підставою філософської теорії [1]. Кожному суспільству властива система моральних норм і цінностей, що є невід'ємною складовою духовного життя даного соціуму, детермінує поведінку індивідів та їх взаємини – міжособистісні, групові, соціальні. Моральні цінності містять в собі громадську думку, що виражає сформовані в даній нації або державі уявлення про вищі цінності буття: добро і зло, справедливе і несправедливе, любові, щастя, почуття обов'язку, честі і совісті – утворюють особистісну парадигму морального вигляду людини, суспільства в цілому. Відповідно моральні цінності представляються базовими поняттями моралі як однієї з форм суспільної волі, свідомості.

При цьому на другий план відходить найважливіше для всього світоустрою поняття «загальнолюдські цінності», які виступають як загальноприйнятий ідеал, як вироблене суспільною свідомістю абстрактне уявлення про максимах волі та поведінки в різних сферах суспільного життя. Загальнолюдські цінності називають також «вічними» цінностями (істина, краса, добро, справедливість, свобода...). Виходячи з цього під **загальнолюдськими цінностями** я розумію універсальну сукупність ідеалів, принципів, норм моралі, прав, що мають пріоритетне значення в житті людей, незалежно від їх соціального стану, національності, віросповідання, освіти, віку, статі та ґрунтується на категоричному пріоритеті гуманістичного стану особистості. Саме загальнолюдські цінності дозволяють найбільш повно втілити родову сутність людини.

Необхідно зауважити, що ціннісні пріоритети формуються і трансформуються в історико-культурно-цивілізаційному розвитку суспільства. Кожна історична епоха може характеризуватися специфічним набором та ієрархією цінностей, система яких виступає в якості найбільш високого рівня

соціальної регуляції. Засвоєння цієї системи окремою особистістю становить необхідну основу соціалізації особистості і підтримки нормативного порядку в суспільстві. Значимість загальнолюдських цінностей не обмежується тимчасовими рамками існування породила їх соціальної спільності. Так, естетичні цінності античності зберегли своє значення і після загибелі цивілізації; відома тривалість впливу гуманістичних і демократичних ідеалів європейського Відродження, Нового часу, Просвітництва, витoki яких беруть початок в античній культурі і цивілізації. Цей процес носить поступальний характер і історичну спадкоємність у розвитку ціннісних систем. В процесі даного розвитку складається система загальнолюдських цінностей, яка стає пріоритетною. Отже, кожна культура і цивілізація виробляють свої цінності (в тому числі і універсальні), що створюють загальний контекст даної культури і впливають на формування характеру.

Сьогодні загальнолюдський соціум максимально соціокультурно трансформується завдяки російській агресії, трампізму, формам геноцидних проявів з боку різних терористичних утворень типу хезболли, хамасу та інших подібних утворень. Як наслідок, людство знаходиться в процесі втрати цілісності і видозміни нормативної системи моральних цінностей, що загрожує знеціненням людського життя і глобальними катастрофами.

Об'єктивні реалії свідчать про те, що в даний час практично у всіх сферах сучасного суспільства спостерігається протиріччя в розумінні моральних цінностей, що визначають людське, культурне і цивілізаційне вимір явищ соціальної дійсності. Трансформація моральних цінностей вміщує як традиційні уявлення про норми і цінності, так і аксіологічні інновації, що характеризують процес переоцінки цінностей, що відбувається. Однак значимість загальнолюдських цінностей в тому і полягає, що вони є пріоритетними в усі часи. Багатовимірність і суперечливість інтерпретацій моральних цінностей, їх сутнісного наповнення простежується не тільки в соціальних групах; дане явище характерне для чоловіків і жінок, які утворюють специфічний соціокультурний стан суспільства, що виражається в появі конфліктуючих нормативно-ціннісних особистісних парадигмах взаємин з суб'єктами соціуму. Даний процес обумовлює деформацію духовного життя суспільства, оскільки обертається відсутністю єдиної нормативно-ціннісної системи і реальних загальних моральних координат людської поведінки, грає роль каталізатора в деструктивних процесах.

Саме тому важливо орієнтуватись на категоричність моральних універсалій. Хороші вчинки, наприклад досягнення в науці, політиці або мистецтві, стають гідними уваги лише тоді, коли доведена їх цінність для всіх. Критерії, за якими ми судимо про ту чи іншу особистість, визначаються цінністю цієї особистості для людства в цілому [2]. А зрушення моралі веде до так званого «вбивства людини» [3].

Соціокультурна трансформація моральних універсалій сучасного суспільства полягає в зміні ціннісних уявлень особистостей, груп і соціуму. Цей процес проявляється в цілях, ідеалах, переконаннях і поведінці людей. В розумінні цього явища значну роль грає теорія ціннісних орієнтацій американських вчених Ф. Клакхона і Ф. Стробека. Автори теорії розуміють ціннісні орієнтації як «складні, певним чином згруповані принципи, що надають стрункість і спрямованість різноманітним мотивами людського мислення і діяльності в ході вирішення загальних людських проблем» [4].

Виділимо фактори, які, на наш погляд, сприяють трансформації моральних універсалій. Це, по-перше, цифровізація і ускладнення комунікаційних систем. Цифрове середовище впливає на соціалізацію, переносить традиційні цінності в цифровий формат і формує нові; радикальні соціокультурно-цивілізаційні зміни. У періоди радикальних перетворень ціннісні системи можуть змінюватися швидше, ніж у стабільні періоди. По-друге, відсутність єдиної нормативно-ціннісної системи і загальних моральних координат поведінки, що приводить до деформації гуманістичного буття людини і суспільства. Це може спричинити конфлікти між традиційними та інноваційними інтерпретаціями цінностей. По-третє, зниження рівня моральної культури через трансформацію ідеалів і nereагування суспільства на порушення моральних норм. По-четверте, в суспільну свідомість проникають цінності, що характеризуються зміщенням гуманізації на користь уявного прагматичного ставлення до дійсності.

Для вирішення проблеми соціокультурної трансформації моральних універсалій необхідно:

1. Вивчати процес трансформацій ціннісних систем. Це допоможе зрозуміти механізми змін і знайти способи впливу на них в сприятливих для суспільного розвитку напрямках.

2. Зберігати і зміцнювати загальну орієнтацію на базові моральні цінності. Вони повинні виступити єдиним духовним консолідуючим початком.

3. Розвивати етичну рефлексію. Етичні кодекси повинні трактуватися як предмет осмислення й контекстуальної інтерпретації.

З моєї точки зору, особливо значущим в сучасних реаліях є категоричне введення в життєвий катехізис принципу морального універсалізму, згідно з яким деяка система моралі і етики або Універсальна мораль і етика застосовні до всіх людей в універсальному розумінні не тільки як ідеали, але і як категоричні імперативи нашого буття.

Список використаних джерел

1. The article was prepared with the support of the Russian Foundation for Basic Research (RFBR), project No. 18–011–01097 “Social Theory and Power: A Modern

Russian Perspective”, Project № 18–011–00980 “Social Evolution and progress as a category of nomothetical cognition”.

2. Adler A. Understanding human nature. New York: Martino Fine Books, 2010. 300p.

3. Lewis C. S. The Abolition of Man. Publisher: HarperOne, 2015. 128 p.

4. Kluckhohn Florence R., Strodtbeck Fred L. Variations in value orientations. Publisher: Generic, 2018. 476 p.

Іванова Оксана Станіславівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного гуманітарного університету

СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Сьогодення стрімко трансформується навколо нас. З’являються нові технології, постійно змінюються вектори інформаційного потоку, набувають нового наповнення традиційні цінності... Все це стає живильним середовищем для народження нових форм самовираження та ідей. Соціокультурні трансформації глибоко впливають також і на творчість сучасної особистості.

В Україні ці загальносвітові тенденції накладаються на специфічний контекст національної ідентичності, політичних та соціальних змін, особливо в умовах війни. Українська творчість сьогодні часто є відображенням боротьби, опору, пошуку нових сенсів та переосмислення історії та культури.

Отож, соціокультурні трансформації творчості в сучасному суспільстві є складним і багатогранним явищем, зумовленим низкою взаємопов’язаних чинників. У дослідженні ми спробували узагальнити деякі ключові аспекти цих трансформаційних змін. Відтак, їх можна розділити на такі умовні чотири категорії як-от:

1. Вплив технологій та цифровізації:

- Нові інструменти та платформи: інтернет, соціальні мережі, цифрові інструменти для створення та редагування контенту (графіка, музика, відео) відкрили безпрецедентні можливості для творчості та її поширення. Кожен, хто має доступ до мережі, може стати творцем і ділитися своїми роботами з глобальною аудиторією.

- Зміна форм мистецтва: з’являються нові форми мистецтва, такі як цифрове мистецтво, інтерактивні інсталяції, віртуальна реальність у мистецтві, нет-арт, що розмивають традиційні межі між жанрами.

ЗМІСТ

Програма конференції	4-18
Пленарне засідання	
Ільїн Володимир Васильович	19
ДИГІТАЛІЗАЦІЯ ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН І ПЕРСПЕКТИВИ В НІЙ ЛЮДИНИ:PRO I CONTRA	
David Schwartz	22
ETHICS OF A LIVING PERSON IN THORSTEIN VEBLEN PHILOSOPHY: THE TRANSFORMATION OF MODERN SOCIETY	
Yershova-Babenko Irina Viktorivna,	25
CONCEPT AND HYPERTHEORY «BRAIN-PSYCHE-MIND/CONSCIOUSNESS» - IS POST-NON-CLASSICAL GENERAL SOLUTION OF THE PROBLEM AND THE METHODOLOGY OF THE STUDY PHENOMENA OF PSYCHOMETRY	
Возний Ігор Петрович	33
СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНІ СМИСЛИ В НОВІТНЬОМУ ЖИВОПИСІ УКРАЇНИ: КОНТЕКСТ ВІЙНИ(НА ПРИКЛАДІ МУРАЛІВ	
Висоцька Ольга Євгенівна	37
ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ	
Єременко Олександр Михайлович	40
ФУНДАМЕНТАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ ПІДСТАВИ СУЧАСНОЇ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ, В ОСОБЛИВОСТІ ВІЙНИ В УКРАЇНІ	
Борінштейн Євген Руславович	45
СОЦІОКУЛЬТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ МОРАЛЬНИХ УНІВЕРСАЛІЙ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Іванова Оксана Станіславівна	48
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТВОРЧОСТІ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	
Ільїна Антоніна Анатоліївна	50
ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ДИГІТАЛІЗАЦІЇ ТА ЇЇ АМБІВАЛЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	
Секція 1. Соціокультурні засади трансформацій ціннісної сфери життєдіяльності суспільства	
Stovpets Vasyl, Stovpets Oleksandr,	54
RESPECT FOR HUMAN RIGHTS AS A PREREQUISITE FOR UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION	